

ABAFÁY-DEÁK CSILLAG

A bécsi nő

Három országon át, új lakásba költözve, ötlött fel bennem a kérdés, hová lettek a családi ereklyék, hogyan viszem ezeket magammal. Megfoghatatlanok, mégis nehezek.

Apai nagyanyámat nem ismertem. Bécsben nőtt fel. Miután szüleit korán elvesztette, egy magyar földbirtokos családhoz került nevelőnőnek, magyarul egy szót sem tudott. Ott ismerkedett meg a házitanítóval, nagyapámmal, aki joghallgató volt Budapesten. A két fiatal kölcsönösen csiszolhatta nyelvtudását, közeledésük következménye apám világrajövele lett.

Nagyapám, tanulmányai befejezése után, Brassóban nyitott ügyvédi irodát. Nagymama, akit később a brassói szászok *a bécsi asszony* néven emlegettek, a városba érkezve, már az első napokban beült a kávéházba, ahogyan Bécsben szokás, kapucínert és kuglófot fogyasztani. A város úriasszonyai ostobaságaikkal rágalmazták. Egy tisztességes asszonynak otthon a helye. Nagypapa, egy román olajcég perének kapcsán, börtönbe került, és mielőtt ártatlansága ki derült volna, ott tífuszban meghalt. Semmi sem maradt utána, csak a gyerekek. Nagymama másodsor is minden támaszt elvesztett, de most nem ő volt gyerek, hanem neki volt négy gyereke, akikről gondoskodni kellett. A három lányt beadta a zárdába, és gimnazista apámmal Bécsbe mentek, az egyházi méltóságként elismert nagybácsi segítségét remélve.

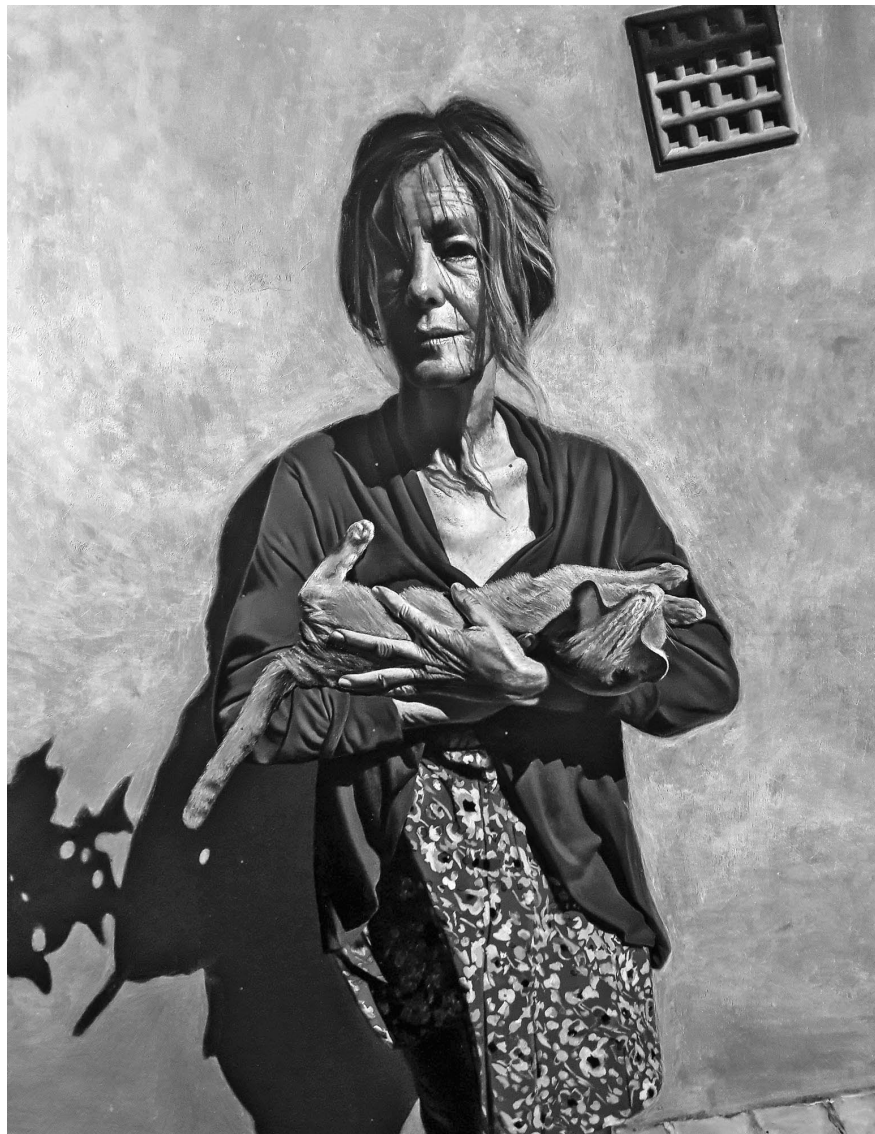
Újból bécsi nő lett. Ahelyett, hogy engedte volna, hogy a gazdag rokon tartsa el mint sokgyerekes özvegyasszonyt, nagymama fogta magát, és elment a moziba. Reggeltől estig, hogy pénzt keressen, a némafilmeket kísérte zongorán a vibráló, bolhás vászonra figyelve, mikor legyen fortissimo vagy piano. Nem látta a billentyűket, nem látta a közönséget, őt sem látták. Hozzátartozott a filmhez, mint a cikornyás felirat, és ütötte, ütötte a kopott zongorát, kilúgozva fejből Mozartot, Chopint és mindent, amiért érdemes élni. Várta az ENDE feliratot, hogy aztán kezdődjön minden előlről, da capo al fine, hányszor olvasta ezt kedvenc kottáiban. Itt nem kell kotta, száguld a tíz ujj, nem vagy magad, de magadra vagy utalva. Csak a filmvászon világít. A hangulatot neked kell fokozni, te adod a ritmust, talán összejön a ház-bér, még csak a matinénál tartunk, ki kell bírni estig. Délben kis szünet, egy kávéházban.

Örököltem zenei tehetséget. Az volt jó, amikor kotta nélkül játszottam a darabot. Utáltam a skálázást, a monoton ismétlést, mintha a bécsi moziban lettem volna, az ismeretlen nagymama helyett. Újra és újra piano, fortissimo, ki kell bírni estig, ebéd helyett egy kis kávé délben, nem baj, nem leszek kövér, súlytalanul könnyebb az élet, minden más nehéz. Nem vagyok jó anya, hát mitől is lehetnék az, ütöm a zongorát, azt hiszik, jó dolgom van, mások gyárban robotolnak, én Chaplin alá játszom a zenét, az én dolgom, hogy megtaláljam a megfelelő hangot. Az ötödik előadás után már figyelnem se kell, de akkor más film jön, keresem újra a ritmust, fájnak az ujjaim, amikor Brahmsot játszottam, sosem fáj, mégis Brassóba kellene visszamenni, de ott még zongorázni sem hagynának, legalább a három lányt ellátják, tanítják, ha már az anyjuknak fontosabb volt Bécsbe menni. Fiam sem érzi itt jól magát, nem panaszkodik, sokat olvas, és amikor látogatóba megyünk a nagybácsihoz, csendben nézi, ahogy a hatalmas házban fehér kesztyűs inasok szolgálnak fel. A hivalkodó pompában a nagybácsi oly természetességgel él, mintha ez kijárna neki. Ő Istennel külön csatornákon érintkezik, ettől ilyen magasztos és kinyilatkoztató. Nem lehet véleményem, hiszen csak nő vagyok. Marad a billentyű. Fekete és fehér. Az esti előadáson egy alkoholszagú férfi, kihasználva a sötétet, benyúlt a szoknyám alá. Nem hagyhattam abba a zongorázást, mert akkor kidobnak. Folytatni kell, kezdődjön minden előlről.

A napokban egy zongorát láttam a Nagykörúton, Budapesten. Nem hangszerüzlet kirakatában, nem zongoraszállítók hátán, és nem földszinti lakásban. Az oszlopos árkádok alatt állt zongoralábain. Billentyűfogókat mutatta, és márkája betűit. K. und K. Fedelét leszerelték, szívét és gerincét kioperálták, az idegeit is, nem látni húrjait. Virágföld borította. Elföldelték. Eltemették a zenét? A virágföldben növények. Nem madarak, hanem növények nyelvén szól hozzánk ezután? Hallja valaki a zenét? A kipufogógázok szaga keveredik a street food illatával, nyesik a gyrost a kis üzlet ablakában, forog a hústömb, nyársra húzva, és úgy tűnik, sose fogy el. Streetart.

Nincs étvágyam.

Megyek tovább a körúton. K. und K. Keringő. Körút. Bécsi keringő. Vagy inkább kicsi kutya tarka. Eszembe jut minden zongoraóra, azok is, amelyekre nem mentem el, és azok a leckék is, amelyeket nem gyakorol-

Hölgy kék macskával (olaj, vászon, 130 × 110 cm, 2018)

tam végig. Skálázni kellett, minden nap legalább egy órát, de inkább többet, érzem most is az ujjaimban. Skálázz, és ne a darabot játsz. Skálázz, még, még, ne hagy abba, attól fogsz majd könnyedén játszani. Mintha körmöst mértek volna ujjaimra, vagy szűk kesztyűt húztak volna a kezemre.

A körúton nem mertem megérinteni a zongorát, a fekete-fehér billentyűket. Egyetlen idegszála, vagyis hangszála se maradt, és ezt a virágszálak sem pótolhatják, ha mégis kihajtanak. Hangtalanná tették, csak billentyűi épek. Kisgyerekként hallottam, hogy Lujza nénémnek baj van a billentyűivel, meg kellene műteni. Vizsgálgattam, amikor meglátogattott minket, szerettem volna látni, milyenek, de jól elrej-

tette őket a ruhája alatt, egyszer megkérdeztem, nem mutatná meg? Kaptam egy nagy pofont Vali nagynéném-től. Azt is akkor hallottam, hogy Lujza nénémnek zongoralábai vannak, de azon egyáltalán nem csodálkoztam, hanem örültem, hogy otthon hagyta a zongoráját, és nem hozta el vaskos lábain, még a végén skáláznom kellett volna azon is, amit a legjobban utáltam a világon. Nekünk akkor már nem volt zongoránk, nekem kellett minden nap elmennem hozzájuk gyakorolni.

Megöntözhettem volna a zongora hátán a kókadozó növényeket, de továbbmentem, hagytam őket szomjazni. Látom újból nagymamámat, ahogy étlen-szomjan, órákon át, a sötétben zongorázik. Bécsben. Kíséri a némafilmek történeteit. Némán. Skálázás az is az ócska pianón. Fiatalkorában versenyzongorán játszott, ami valószínű, ma is szól, azt nem földelték el. Látom, ahogy a sötét moziban ül, a villódzó mozivászon előtt, üti a billentyűket, és ott fű se

nő. Csak ütni lehet, illetve kell a zongorát, mintha önmagát korbácsolná minden leütéssel. Hol van Mozart és Chopin? Van? Ki kell verni a fejből.

Keresem otthon a fényképet a zongoráról a körúton. Nem találom a felvételt a telefonomban, hiába kattintgatok. Egyujjast játszok a készülékemen. Nem skálázás, csak pötyögtetés. Lehet, hogy álmodtam az elnémított, elföldelt zenét? Csak a fejemben keringőznek a gondolatok. Csendben. A másik szobából hangok szűrődnek be, és mintha zongorajátékot is hallanék. A fiam megint nem kapcsolta ki a tévét. Belépek a sötét szobába, csak a képernyő világít, a *Casablanca* megy, fekete-fehér. Leveszem a hangot, leülök és fejben, némán játszom. Most én vagyok a bécsi nő.